

ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В НАВЧАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті з'ясовано сутність навчального середовища як компонента освітнього середовища професійної підготовки майбутніх вчителів початкової школи та виокремлено моделі його створення. Виявлено основні характеристики навчального середовища, яке відповідає сучасним тенденціям розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Обґрунтовано доцільність його проектування за моделлю педагогічного супроводу, в межах якої викладач і студент стають рівноправними суб'єктами, співтворцями навчального процесу, а відносини між ними набувають суб'єкт-суб'єктного характеру. Доведено, що відкритість середовища до інновацій, насиченість навчальними ресурсами, практико-орієнтованість та акмеологічність навчального середовища, спрямованість на підвищення ефективності самостійної роботи студентів є основними характеристиками, що визначають ефективність професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: навчальне середовище, педагогічний супровід, освітнє середовище професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасний вищий педагогічний навчальний заклад виступає особливим освітнім середовищем професійного становлення майбутнього вчителя. Оскільки майбутній педагог повинен мати високий рівень загальної, професійної та інформаційної компетентності, бути готовим до професійної діяльності у початковій школі, уміти орієнтуватися у світовому інформаційному просторі і використовувати його ресурси для саморозвитку та самовдосконалення, організація навчально-виховного процесу у ВНЗ має базуватися на принципах наукового, пізнавального, інформаційного та методичного забезпечення, що передбачає творче опанування та осмислення отриманих знань, а також спонукає до проявів творчої науково-дослідної діяльності студентів.

Важливу роль у реалізації таких завдань відіграє створення дієвого навчально-виховного середовища професійної підготовки, яке виступає кластером і є взаємопроникним з навчальним, виховним і науковим середовищами вищого навчального закладу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Сучасні дослідження освітнього середовища, що проводяться такими науковцями як О. Артюхіна, А. Каташов, О. Ліннік, Г. Марченко, Т. Менг, К. Приходченко, Л. Солянкін та ін. розширюють та поглиблюють розуміння особливостей функціонування освітнього середовища різних типів навчальних закладів. Проте в науковій літературі недостатньо висвітленими є характеристики навчального середовища, яке відповідає сучасним тенденціям розвитку професійної підготовки майбутніх учителів.

Формулювання цілей статті... Мета даної статті полягає в обґрунтуванні сутності навчального середовища як компонента освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи та встановлення основних його характеристик у контексті сучасних тенденцій розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової ланки освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження... Сьогодні удосконалення навчально-виховного процесу вищої школи здійснюється в контексті таких глобальних освітніх тенденцій: масовий характер освіти та її неперервність; адаптація освітнього процесу до запитів і потреб особистості; орієнтація на демократизацію всіх освітянських структур; орієнтація освіти на інновації; впровадження кредитно-модульної системи навчання [10, с. 108]. Так, впровадження кредитно-трансферного навчання у ВНЗ має на меті оптимізувати процес навчання, привести у гармонійне співвідношення процеси навчання та контролю якості знань, створити умови для самостійного здобуття студентами професійних знань, оволодіння ними навчальним матеріалом.

Потенційні можливості кредитно-трансферної системи стосовно підвищення якості професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи можуть залишитися нереалізованими, якщо не буде здійснено педагогічне забезпечення цього процесу, сутність якого полягає в створенні комплексу методів і засобів, які дозволяють досягти максимально можливої ефективності самостійної роботи та реалізувати не тільки дидактичні, а й педагогічні аспекти, а саме: нормування активної пізнавальної позиції студента, розвиток особистісних якостей, насамперед активності, наполегливості, цілеспрямованості під час навчально-пізнавальної діяльності.

З метою представлення оптимальної моделі навчального середовища звернемося до типології базових моделей освітнього процесу, запропоновану Г. Корнетовим [4]. Дана типологія, на нашу думку, є ґрунтовною, оскільки враховує джерело і спосіб постановки педагогічних цілей, позиції і взаємовідносини сторін у процесі їх взаємодії, а також одержуваний результат. На думку дослідника, різноманіття систем, технологій та методик може бути зведене до трьох базових моделей, які представлені парадигмами педагогіки авторитарної, маніпулятивної та педагогіки підтримки [4, с. 6].

У дослідженні нами проведено аналогію даних моделей з моделями функціонування навчального середовища вищого навчального закладу.

Так, авторитарна модель навчального середовища побудована на засадах об'єкт-об'єктного підходу, за якого студент завжди виступає у якості об'єкта впливу, а викладач як об'єкт освіти визначає мету, зміст, форми та технології впливу.

За маніпулятивної моделі навчального середовища студент є об'єктом впливу, бо мета і механізм його розвитку проектується викладачем і суб'єктом, оскільки суб'єктивно він діє самостійно. Приклад – дистанційне навчання, де студенти включені в діяльність за допомогою спеціальних електронних дидактичних матеріалів. Девіз моделі – “допоможи собі сам”. Маніпулятивне навчальне середовище порівняно з авторитарним створює більш сприятливі умови для розвитку самостійності, але не забезпечує перетворення студента в повноцінного партнера навчальної взаємодії.

В межах навчального середовища підтримки (супроводу) викладач і студент стають рівноправними суб'єктами, співтворцями навчального процесу, а взаємини між ними набувають справді суб'єкт-суб'єктного характеру.

Отже, в основу побудови нашої моделі навчального середовища покладено ідею педагогічного супроводу. Наші думки є співзвучними з поглядами Л. Бережної і В. Богословського, які вважають, що педагогічний сенс супроводу “полягає в посиленні позитивних чинників розвитку і нейтралізації негативних, що дозволяє співвідносити супровід із зовнішніми перетвореннями, сприятливими для підтримки, підкріплення внутрішнього потенціалу суб'єкта розвитку” [2, с. 67].

І. Ліпський обґрунтовує думку, що педагогічний супровід представляє собою “циклічну безпосередню і опосередковану дію людей один на одного для взаємодії між собою і з соціумом у певному просторі й у часі” [5, с. 282].

Побудова навчального середовища за моделлю супроводу враховує, з одного боку, педагогічні та психологічні закономірності навчального процесу, а з іншого – весь досвід практичної роботи зі студентами, напрацьовані прийоми та технології. Психолого-педагогічні закономірності стають відправною точкою у постановці цілей і завдань педагогічного супроводу, у визначенні основних напрямів педагогічної і психологічної допомоги студенту.

Дослідники виокремлюють ідеальну та процесуальну мету педагогічного супроводу. Ідеальна мета передбачає розвиток усіх індивідуальних сфер суб'єкта супроводу (мотиваційної, когнітивної, емоційної, вольової, дієво-практичної, екзистенціальної та сфери саморегуляції) з метою максимального розвитку навчальних можливостей кожного. Процесуальною метою є відображення в педагогічних засобах актуальних потреб студента, на основі яких він може успішно вирішувати освітні завдання. Отже, педагогічний супровід навчальної діяльності завжди персоніфікований і спрямований на конкретного студента, навіть за умов, коли педагог працює з групою.

Процес педагогічного супроводу циклічний і передбачає в загальному вигляді проектування певних етапів. Сучасні дослідники (Л. Бережнова, В. Богословський, М. Бітянова, О. Казакова, Л. Капустіна та ін.), як правило, єдині в описі основних етапів супроводу.

Стосовно нашого дослідження програма педагогічного супроводу може включати послідовну реалізацію спроектованих кроків, які реалізуються на локальному рівні навчального середовища:

- діагностичний етап (викладач виявляє і актуалізує разом зі студентом предмет педагогічного супроводу, яким є проблема чи конкретна навчальна ситуація; виявляються сутність, причини виникнення протиріччя, формулюється проблема, яку треба вирішити);

- пошуковий етап (здійснюється пошук варіантів вирішення проблеми через використання можливостей навчального середовища; визначається ступінь участі викладача у цьому процесі, а також засоби супроводу);

- виконавчий етап (студентом здійснюються реальні або віртуальні дії, які призводять до вирішення проблеми, викладач надає лише при потребі первинну допомогу на початкових етапах реалізації плану. Це найважливіший і найвідповідальніший етап, оскільки під час виконання самостійного навчального завдання, що найчастіше постає у навчально-пізнавальній формі, задіяні всі психічні процеси, що забезпечують пізнавальну активність: відчуття, сприйняття, уява, пам'ять, мислення тощо);

- узагальнюючий етап (студент і педагог аналізують ситуацію, способи її розв'язання, прогнозують можливість появи нових труднощів та виявляють шляхи їх подолання).

Створення моделі навчального середовища на основі педагогічного супроводу: по-перше, передбачає співучасть педагога в індивідуальному розвитку студента за рахунок відстеження його навчальних досягнень, що дозволяють студенту отримати задоволення і самому усвідомити подальші освітні перспективи та плани; по-друге, спрямоване на створення умов для виявлення і розвитку індивідуальності студента, всіх його сутнісних сфер у процесі освітньої діяльності, при цьому педагог і студент вступають в особливі взаємини, результатом

яких є самостійне прийняття суб'єктом навчальної діяльності оптимальних рішень, пов'язаних з успішним вирішенням навчальних завдань, що відповідають його можливостям, здібностям та інтересам.

На нашу думку, модель навчального середовища на основі педагогічного супроводу є дієвим шляхом реалізації суб'єкт-суб'єктної взаємодії учасників навчального процесу, безпосередньо та опосередковано презентує можливості навчального середовища у розв'язанні поставлених завдань, забезпечує персоніфікованість в умовах кредитно-трансферної системи організації навчального процесу. Застосування даної моделі навчального середовища є важливим завданням професійної педагогічної освіти, адже серед пріоритетних напрямів реформування визначено гуманізацію, демократизацію, індивідуалізацію навчального процесу, оновлення форм та методів навчання з урахуванням суб'єкт-суб'єктного підходу.

Нова парадигма професійної педагогічної освіти зумовлює нові пріоритети в підготовці фахівців: відкритість та готовність до інновацій; практико-орієнтовний характер професійної підготовки; удосконалення форм та методів організації самостійної роботи студентів.

Розкриємо характеристики навчального середовища, що відповідає сучасним вимогам до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи.

Мета впровадження інновацій полягає в тому, щоб, здійснюючи послідовне оволодіння змістом навчання, вивести його на більш високий рівень, стимулювати самостійну роботу, здорову конкуренцію, виявляти і розвивати творчі здібності студента і таким чином створити сприятливі умови для особистісно-орієнтованого навчання.

Найбільш продуктивно впровадження інновацій в навчальному середовищі розкриває свої особливості на індивідуальному рівні в умовах кредитно-трансферного навчання. Це досягається:

- шляхом оперативного зворотного зв'язку при вивченні трансферного кредиту, зокрема в його контролювано-діагностувальному компоненті, який чітко встановлює відповідності між поставленою метою й отриманим результатом. У цьому відношенні моніторинг забезпечує формування в майбутніх вчителів початкової школи адекватної самооцінки своєї професійної підготовки;

- змістом кожного навчального модуля, який передбачає певний обсяг матеріалу, що виноситься на самостійну роботу, а також наявністю завдань творчого, дослідницького характеру, які сприяють формуванню в майбутніх педагогів умінь і навичок самоосвіти, набуттю досвіду оволодіння алгоритмічною та творчою діяльністю;

- об'єктивністю моніторингу, можливістю покращення результатів, що їх отримано під час звіту за вивчення певного модуля. Це суттєво змінює мотивацію учіння, якість отриманих знань, а отже, визначає професійний розвиток особистості та впливає на формування готовності до професійної діяльності. Результати, отримані під час індивідуального моніторингу, визначають можливість прогнозування і корекції професійно-особистісного розвитку конкретної особистості, а їх узагальнення дозволяє суттєво підвищити якість освіти на локальному рівні певного вищого навчального закладу.

Інноваційне навчання має цілий спектр методологічних переваг, пов'язаних, насамперед, із його розвивальним потенціалом. Ці переваги ґрунтуються на активному, емоційно забарвленому спілкуванні студентів одного з одним і з викладачем.

Умовами ефективного застосування інновацій у підготовці майбутніх учителів визначено: відповідність можливостей викладача цілям і завданням технології; наявність у викладача професійного досвіду участі у груповій взаємодії, його здатність керувати як діалогом, так і полілогом на рівні "суб'єкт-суб'єктних" відносин; інтерес викладача до інновацій, його особиста спрямованість на їх вивчення й активне використання у професійній діяльності [8, с. 43].

Основою для більшості завдань, побудованих на інноваціях, є інноваційні технології та відповідні методи взаємодії суб'єктів навчального середовища. Під педагогічними інноваційними технологіями розуміється якісно нова сукупність форм, методів і засобів навчання, виховання й управління, яка привносить суттєві зміни у результат педагогічного процесу [1, с. 275-276].

До інноваційних технологій навчання відносять: інформаційні технології, технології дистанційного навчання, модульні технології, технології дослідницького (евристичного) навчання, проектного навчання, особистісно-орієнтовані технології, інтерактивні технології, технологію формування творчої особистості, розвитку критичного мислення, технології розвиваючого навчання у вищій школі, ситуаційного навчання, а також імітаційні, до складу яких входять соціально-психологічні тренінги, ігрові, дискусійні технології тощо.

Сьогодні у сфері освіти йде пошук нового змісту і форм професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи, створюються нові освітні технології, розширюється використання особистісно-орієнтованих методів. Також сучасне суспільство вимагає переходу до принципово нового рівня доступності високоякісної освіти. Тенденції розвитку суспільства вимагають невідкладного вирішення проблеми випереджаючого розвитку на основі інформаційних технологій, створення в країні єдиного освітнього інформаційного середовища.

Особливої уваги в контексті питання відкритості навчального середовища до інновацій потребують технології інтерактивного навчання, які сьогодні у більшості педагогічних вузів стають невід'ємною характеристикою навчальної взаємодії.

Методологічною основою дослідження інтерактивного навчання є розробки сучасних закордонних та українських педагогів у галузі методів та технологій навчання (В. Гузєєв, А. Гін, О. Комар, С. Мелікова, Н. Мурадова, О. Пометун, Л. Панфілова, Л. Пироженко, М. Скрипник, А. Фасоля та ін.).

Інтерактивне навчання є різновидом взаємонавчання, де і студент, і викладач є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, які чітко розуміють, чим вони займаються, активно аналізують те, що знають, вміють і здійснюють [8, с. 34].

Актуальність використання інтерактивних технологій навчання зумовлена тим, що саме "під час інтерактивного навчання різко змінюється роль викладача, він перестає бути центральною фігурою навчального процесу, а лише регулює його, займається підготовкою необхідних завдань, формулює питання для обговорення у групах, надає консультації, контролює час і порядок виконання заданого плану" [6, с. 90], а отже займає позицію педагогічного супроводу.

Головним є те, як зазначає Н. Мурадова, що інтерактивне навчання – це навчання з зануренням у спілкування. Але занурення не означає, що спілкування замінює навчання. Інтерактивне навчання зберігає кінцеву мету та основний зміст освітнього процесу, але при цьому змінює форми навчання з транслюючих (тих, що передають) на діалогові, тобто ті, що базуються на діалозі, взаєморозумінні та взаємодії. Для підвищення ефективності процесу навчання необхідна наявність трьох компонентів спілкування, а саме: комунікативний (передача та збереження вербальної і невербальної інформації), інтерактивний (організація взаємодії в спільній діяльності) та перцептивний (сприйняття та розуміння людини людиною).

Отже, застосування в навчальному середовищі інтерактивних технологій спроектує постійну, активну взаємодію всіх його суб'єктів. Аналізуючи свої дії та дії партнерів, суб'єкти навчального середовища змінюють свою модель поведінки, більш усвідомлено засвоюють знання та вміння, тому є сенс говорити про інтерактивні методи не тільки як засіб покращення навчання, а і як засіб посилення виховних впливів.

Сучасне українське суспільство в питаннях кадрового забезпечення ринку праці орієнтоване на зниження витрат на навчання незатребуваних фахівців і підвищення якісної складової їх професійної освіти. Готовність майбутнього педагога відповідати вимогам ринку праці, зокрема запитам початкової школи, стає передумовою практико-орієнтованого характеру навчального середовища їх підготовки.

Л. Солянкіна визначає "практико-орієнтоване освітнє середовище – як спеціально організований освітній простір, що представляє собою єдність цільового, змістового, процесуального, оціночно-коригувального компонентів і реалізує соціально-комунікативну, інформаційно-транслюючу, виробничо-діяльнісну та професійно-орієнтовану функції, що забезпечують розвиток у фахівця практико-орієнтованих професійних компетенцій" [9, с. 85]. З метою створення такого середовища дослідниця пропонує «навчальні заняття моделювати на основі реальних виробничих ситуацій» [9, с. 80].

Ми погоджуємося з думкою Е. Зеєра, А. Павлової, Е. Симанюк про те, що на кожному етапі (навчання) виправдана одна із розглянутих парадигм освіти: на першому етапі – когнітивно-орієнтована, на другому – діяльнісно-орієнтована і на запланованому етапі особистісно-орієнтована [3, с. 70]. На їхню думку, професійний розвиток особистості відбувається протягом трьох етапів: початкового, основного і заключного.

Початковий етап охоплює перший рік навчання. Його мета: адаптація випускників шкіл до нових умов навчання. Для цього необхідно формування таких навчальних умінь, як планування і організація свого часу; аналіз навчального матеріалу, розв'язання проблем, які виникають у процесі навчання та ін. Для основного етапу характерне виконання переважно навчально-виробничої діяльності, найбільш особливою можливістю якої є розв'язання навчальних завдань виробничого характеру. Орієнтовно основний етап включає 2-3 роки навчання. Мета даного етапу – навчити студентів розв'язанню навчально-виробничих завдань. До них відносяться типові виробничі задачі, завдання і вправи. Головне – формування умінь і узагальнених способів дій, так званих ключових компетенцій [3, с. 70].

Отже, практико-орієнтований характер навчального середовища посилюється від початку навчання у вузі до випускних курсів. Професійно-особистісний розвиток особистості і формування його діяльності на заключному етапі будуються на основі вже сформованих на попередніх етапах навчання навчально-професійних умінь і особистісних якостей. Специфіка цього етапу полягає в наступному: навчальні задачі переважно носять характер професійної діяльності, форми підготовки наближені до видів майбутньої діяльності. Новоутворення, які досягаються на даному етапі, професіоналізуються. Орієнтовно заключний етап охоплює 3-4 рік навчання. Мета цього етапу – навчити студентів розв'язувати навчально-професійні задачі. Треба передбачити формування таких професійних умінь, як планування і організація своєї професійної діяльності, її аналізу і корекції, розв'язання професійних задач, виявлення проблем у своїй професійній діяльності і шляхів їх розв'язання, уміння будувати взаємостосунки в професійних групах, аналіз професійно-технологічних ситуацій.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти також постає проблема самостійної роботи студентів, оскільки процес навчання у вищих навчальних закладах значно відрізняється від навчання у школі, що пов'язано з меншим контролем із боку викладачів і більшим обсягом часу, який виділяється на самостійну роботу. Студенти повинні виявляти більшу активність у власному навчанні, мати більш сильну мотивацію до нього та ступінь організованості, свідомо аналізувати свої навчальні потреби та дотримуватися навчального режиму. Самостійна робота, як аудиторна, так і позааудиторна, може стати суттєвим доповненням до лекцій, допомагаючи студентам удосконалювати свої знання та вміння, ставлячи їх у ситуації, для розв'язання яких необхідні навички критичного мислення.

До того ж, саме цей вид роботи дає змогу сформувати у студентів такі риси характеру як організованість, самостійність, упевненість, старанність, цілеспрямованість, кмітливність, зібраність, активність, ініціативність, допитливість тощо. Варто зазначити, що самостійна робота студентів розглядається, з одного боку, як вид діяльності, що стимулює активність, самостійність, пізнавальний інтерес, як основа самоосвіти, поштовх до подальшого підвищення кваліфікації, а з іншого – як система заходів чи педагогічних умов, що забезпечують керівництво самостійною діяльністю студентів.

У процесі теоретичного аналізу з'ясовано основні шляхи формування навичок самостійної роботи студентів ВНЗ, що пропонуються в теорії та практиці професійної освіти: проведення бесід зі студентами щодо попереднього досвіду навчання; з'ясування очікувань студентів від навчання; аналіз і оцінка викладачем очікувань студентів; роз'яснення студентам головної мети самостійної роботи; зосередження на деталізації окремих завдань; використання мультимедіа ресурсів і ресурсів мережі Інтернет для самостійної роботи; розвиток мотивації студентів; упровадження чіткої системи перевірки та оцінювання самостійної роботи студентів; створення умов, у яких студенти зможуть контролювати окремі аспекти власного навчання; здійснення стратегічного планування поетапного виконання завдань.

Сучасні технології навчання головним чином базуються на особистісно-орієнтованому підході, який передбачає не лише урахування індивідуальних особливостей тих, хто навчається, а й диференційований підхід до навчання. Більш важливим є те, що цей підхід вимагає визначення власної навчальної мети, усвідомлення особистісної освітньої траєкторії та створення особистого освітнього продукту, який відображає досвід практичної діяльності студента щодо засвоєння ним засобів діяльності, а також його власну творчість майбутнього вчителя. Реалізація сучасних особистісно орієнтованих технологій навчання (методу проектів, колажу, дебатів тощо) передбачає широке застосування методів непрямого управління з використанням індивідуальних, групових та колективних форм організації навчання, підґрунтям яких виступає взаємодія.

При індивідуальній формі навчання відбувається взаємодія студента з навчальним середовищем, а також із самим собою та з викладачем (на етапі контролю та корекції освітнього продукту). Групові та колективні форми роботи передбачають взаємодію між студентами, що входять до групи, внаслідок чого відбувається взаємовплив і взаємозбагачення суб'єктів навчання (студентів і викладачів). У процесі навчальної взаємодії, унаслідок якої створюється оригінальний освітній продукт, продовжується розвиток мотивації навчання. До основних мотивів додаються мотиви відповідальності, зацікавленості та ін. Водночас удосконалюються вміння і навички самостійної роботи, оскільки всі зазначені форми навчання передбачають широке застосування самостійної роботи: індивідуальної, парної, групової внаслідок ретельно продуманої системи завдань, які заздалегідь готуються і пропонуються викладачем та мають яскраво виражену професійну спрямованість. Організація такої взаємодії стає необхідною сходинкою для залучення майбутніх фахівців до навчально-виховного процесу та науково-дослідної роботи.

Висновки... Отже, під навчальним середовищем як компонентом освітнього середовища професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи ми розуміємо складне багатоаспектне утворення, що охоплює сукупність можливостей і умов, цілеспрямовано створених в навчальному закладі у процесі навчання з метою формування основних компонентів готовності до професійної діяльності.

Проведений аналіз дозволив нам виявити основні характеристики навчального середовища, яке відповідає сучасним тенденціям розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи: 1) навчальне середовище за моделлю педагогічного супроводу, в межах якої викладач і студент стають рівноправними суб'єктами, співтворцями навчального процесу, а відносини між ними набувають суб'єкт-суб'єктного характеру; 2) відкритість до інновацій та насиченість навчальними ресурсами; 3) практико-орієнтованість та акмеологічність навчального середовища; 4) спрямованість на підвищення ефективності самостійної роботи студентів.

Наступний напрям дослідження вбачаємо в розробленні методики проектування навчального середовища як складника освітнього середовища професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи та її експериментальної перевірки.

Література

1. Даниленко Л. І. Педагогічні інновації та інноваційні педагогічні технології: сутність і структура /Л. І. Даниленко // Нові технології навчання: наук.-метод. зб. – К. : НМЦВО, 2005. – Вип. 40. – С. 270-276.
2. Дерябо С. Д. Учителю о диагностике эффективности образовательной среды : монография / С. Д. Дерябо / Под ред. В. П. Лебедевой, В. И. Панова. – М. : ЦКФЛРАО, 1997. – 214 с.
3. Зеер Э. Ф., Павлова А. М., Сыманюк Э. Э. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход : учеб. пособ. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2005. – 216 с.
4. [Корнетов Г. Б.](#) Типология педагогических парадигм / Г. Б. Корнетов // Школьные технологии. – 2005. – № 4. – С. 4-15.
5. Липский И. А. Педагогическое сопровождение развития личности: теоретические основания / И. А. Липский // Теоретико-методологические проблемы современного воспитания : сб. науч. тр. – Волгоград : Перемена, 2004. – С. 280-287.
6. Мелікова С. О. Інтерактивне навчання – інноваційна форма навчального процесу / С. О. Мелікова // Вісник Черкаського національного університету. – Серія Педагогічні науки. – Випуск 206. – Черкаси, 2011. – С. 89-93.
7. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии: активное обучение/ А П. Панфилова. – М. : Издательский дом «Академия», 2009. – 192 с.
8. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е. С. Полат, М. Ю. Кухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров. – М. : Издательский дом «Академия», 1999. – 224 с.
9. Солянкина Л. Е. Практико-ориентированная образовательная среда как детерминант развития профессиональной компетентности будущего специалиста / Людмила Егоровна Солянкина // Вестник ТГУ. – Выпуск 11(91). – 2010. – С. 79-85.
10. Шапран О. І., Шапран Ю. П. Створення інноваційного освітнього середовища в процесі професійної підготовки майбутнього вчителя / О. І. Шапран, Ю. П. Шапран // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2010. – № 9. – С.108-110.

Ярошинская Е. А.

Организация педагогического сопровождения будущих учителей начальной школы в учебной среде

В статье определена сущность учебной среды как компонента образовательной среды профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы и выделены модели его создания. Выявлены основные характеристики учебной среды, которая отвечает современным тенденциям развития профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы. Обоснована целесообразность его проектирования за моделью педагогического сопровождения, в рамках которой преподаватель и студент становятся равноправными субъектами, соавторами учебного процесса, а отношения между ними приобретают субъект-субъектный характер. Доказано, что открытость среды к инновациям, насыщенность учебными ресурсами, практико-ориентированность и акмеологичность учебной среды, направленность на повышение эффективности самостоятельной работы студентов являются основными характеристиками, которые определяют эффективность профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы.

Ключевые слова: учебная среда, педагогическое сопровождение, образовательная среда профессиональной подготовки будущих учителей начальной школы.

Yaroshynska O.

Organization of pedagogical support of the primary school teachers in the learning environment

The article revealed the essence of the learning environment as a component of the educational environment of professional training of the primary school teachers and singled out a model of its creation. The basic characteristics of the learning environment that meets the contemporary trends in professional training of the primary school teachers were founded.

The expediency of its design the model of pedagogical support, within which teacher and student are equal subjects, co-authors of the learning process, and the relations between them become subject-centered nature was grounded. It is proved that creating a model of the learning environment based on pedagogical support: firstly, involves teacher participation in the individual development of students by tracking his academic achievements, allowing students to have fun and most realize further educational prospects and plans; secondly, aimed at enabling the identification and development of individual students, all its essential areas in the educational activity, with the teacher and the student enter into a special relationship, the result of which is a separate entity adopting educational activity for optimal solutions associated the successful solving educational problems appropriate to the abilities, skills and interests.

The pedagogical support program that includes consistent implementation designed steps being taken at the local level learning environment: diagnostic, searching, managing and synthesis stages was defined. Their nature and characteristics were presented.

It is proved that opening of the environment for innovation, saturation educational resources, practice-oriented and acmeology of the learning environment, focus on improving the efficiency of self-study students are also the key characteristics that determine the effectiveness of professional training of the primary school teachers.

Key words: learning environment, pedagogical support, educational environment of professional training of the primary school teachers.

Подано до редакції 27.10.2014.